СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
СОФИЯ
Вх. № 471-170
7.11. 2023 г.

Становище

Върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор", професионално направление 6.3.„Животновъдство", научна специалност „Овцевъдство и козевъдство".

Тема и автор на дисертацията: " Генотипни и фенотипни параметри на овце от Котленската и Тетевенската породи и възможности за ефективна поддържаща селекция", разработен от Цветелина Емилова Николова , задочен докторант от Институт по планинско животновъдство и земеделие-гр.Троян, по докторска програма „Овцевъдство и козевъдство", професионално направление 6.3 „Животновъдство".

Член на научното жури: доц. д-р Пенко Найденов Зунев от Институт по планинско животновъдство и земеделие-гр.Троян,пенсионер, научна област 6 „Аграрни науки и ветеринарна медицина", професионално направление 6.3 „Животновъдство" научна специалност „Овцевъдство и козевъдство", определен съгласно Заповед № РД 05.147/05.09.2023 год. на Председателя на ССА за член на научното жури.

I. Актуалност на изследвания проблем

Още от дълбока древност в планинските и предпланински райони на България са отглеждани местни породи овце, които са били и ще бъдат основна база за развитие на овцевъдството. Българските автохтонни породи овце се отличават с това, че те са продукт на народна селекция и тяхната приспособимост е свързана със специфичните особености на съответните райони и населени места. В резултат на това, те се характеризират с уникални фенотипни и генотипни показатели, отразяващи се в тяхната продуктивност и различие от комерсиалните породи овце.

За поддържането и развитието на тези автохтонни породи се разработват развъдни програми от съответните развъдни организации, което налага набиране и на допълнителна информация като: екстериорни показатели; интензитет на растеж на животните; качествени показатели на млякото и месото; плодовитост; вълнодайност; пигментация на влакната и т.н., които досега не са били проучавани. Котленската и Тетевенската породи са типични представители на автохтонните породи овце за планинските и предпланински региони. В настоящият момент съществува необходимост от проучване, анализ и оценка на продуктивността, както и на

прилаганите селекционни подходи при тяхното съхраняване и бъдещо развъждане. Поради това дисертационният труд е актуален, иновативен и с научно-приложна стойност.

II. Цел, задачи и методи на изследване

Целта на настоящето проучване е установяване параметрите на продуктивните признаци и възможности за ефективна поддържаща селекция на овцете от Котленската и Тетевенската породи. Получената информация ще даде възможнаст за по коректно формулиране на разъдните програми и критериите за селекция.

За изпълнение целта на изследването са поставени следните основни задачи: установяване на средните стойности и характеристика на основните продуктивни признаци на овцете от Котленската и Тетевенската породи в т.ч. динамика на признака живо тегло; млечна продуктивност, дойната млечност и проучване на минералния , мастно-киселинен и физико-химичния състав на млякото; месодайна продуктивност, угоителните и месодайните качества на агнета; вълнодайност и пигментация на руното; икономическа ефективност от отглеждането на овцете; морфологична характеристика на животните определяне на дерматоглифа.

Изследването е проведено през периода 2018-2021 година. В него са включени 395 овце и 18 кочове от чистопородни Тетевенски стада, отглеждани в районите на община Тетевен и 384 овце и 13 кочове от Котленската порода, отглеждани в района на Котел и Сливен, както и 96 агнета, получени в наблюдаваните ферми от регионите на Тетевен и Котел.

III. Визуализация и интерпретация на получените резултати

Представеният от Цветелина Емилова Николова дисертационен труд написан на 134 страници, в т.ч. заглавна страница, съдържание, използвани съкращения, увод, литературен преглед, цел и задачи на изследването, материал и методи, резултати и обсъждане, изводи и препоръки, приноси, литература и списък на публикациите във връзка с дисертационния труд. Проучването е онагледено с 22 фигури и 43 таблици. Дисертацията е структурирана правилно, според изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в Селскостопанска академия.

IV. Приноси на дисертационния труд

Установено е нивото на основните продуктивни признаци и възможности за ефективна поддържаща селекция при овцете от Котленската и Тетевенската породи. Получената информация ще даде възможнаст за по коректно формулиране на разъдните програми и критериите за селекция.

V. Оценка на качеството на научните публикации, отразяващи резултатите в дисертацията

Докторантът е представил две научни публикации във връзка с дисертационния труд, публикувани в сп. „Journal of Mountain Agriculture on the Balkans". Едната от публикациите е самостоятелна, а в другата е първи автор. Те са добре оформени и имат необходимата научна стойност.

VI. Критични бележки, въпроси и препоръки към кандидата

Да продължи работата с тези две породи в развъдната организация.

Заключение:

Дисертационният труд е структурират правилно по обем и съдържание и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в Селскостопанска академия. Засяга актуални въпроси, свързани с проучване, анализ и оценка на продуктивността на две автохтонни породи овце - Котленската и Тетевенската , приспособени за отглеждане в планинските и предпланински региони на страната.

Докторантката Цветелина Николова е усвоила съвременни методи за обработка на информацията, прави професионален анализ и интерпретиране на получените резултати, както и формулиране на логични изводи и препоръки за науката и практиката.

Всичко това ми дава основание да оценя ***положително*** представеният дисертационен труд, както и да предложа на почитаемото Научно жури да гласува ***положително*** за присъждането на образователната и научна степен „Доктор" по професионално направление 6.3. „Животновъдство", научна специалност „Овцевъдство и козевъдство" на Цветелина Емилова Николова.

18.10.2023 г.

Гр. Троян

Изготвил становището:...

/доц. д-р Пенко Зунев/

SCIENTIFIC OPINION

of a dissertation for obtaining the educational and scientific degree "Doctor (PhD)", in the Professional direction 6.3 Animal Husbandry, scientific specialty: Sheep Farming and Goat Farming.

Topic and author of the dissertation: Genotypic and phenotypic parameters of Kotlenska and Tetevenska sheep breeds and opportunities for effective supporting selection, developed by Tsvetelina Emilova Nikolova, a part-time doctoral student at the Research Institute of Mountain Stockbreeding and Agriculture of Troyan in the doctoral programme of Sheep and Goat Farming, in the Professional direction 6.3 Animal Husbandry.

A member of the scientific jury: Assoc. Prof. Penko Naydenov Zunev form the Research Institute of Mountain Stockbreeding and Agriculture of Troyan, who is retired, scientific specialty 6 Agricultural sciences and veterinary medicine, Professional direction 6.3 Animal husbandry, scientific specialty Sheep and Goat Farming, appointed as a member of the scientific jury according to order No. RD 05.147/05.09.2023 of the Chairman of the Agricultural Academy of Bulgaria (AAB).

I. Relevance of the researched issue

Since ancient times, local breeds of sheep have been bred in the mountain and foot-hill regions of Bulgaria, which have been and will be the main base for the development of sheep farming. Bulgarian autochthonous sheep breeds are distinguished by the fact that they are the product of popular selection and their adaptability is related to the specific features of the respective regions and settlements. As a result, they are characterized by unique phenotypic and genotypic parameters, reflected in their productivity and difference from commercial sheep breeds.

For the maintenance and development of these autochthonous breeds, breeding programs are developed by the relevant breeding organizations, which requires the collection of additional information such as: exterior indicators; animal growth rate; qualitative indicators of milk and meat; fertility; wool yield; fiber pigmentation etc. which have not been studied so far. Kotlenska and Tetevenska breeds are typical representatives of the autochthonous breeds of sheep for the mountain and foot-hill regions. At the present moment, there is a need for research, analysis and evaluation of the productivity, as well as the applied

selection approaches in their preservation and future breeding. Therefore, the dissertation work is up-to-date, innovative and of scientific and applied value.

II. Objective, tasks and methods of research work

The aim of the present study is to establish the parameters of the productive traits and opportunities for effective maintenance selection of Tetevenska and Kotlenska sheep breeds. The information received will enable a more correct formulation of breeding programs and selection criteria.

To fulfill the purpose of the research, the following main tasks were set: to establish the average values and characterizing the main productive characteristics of Kotlenska and Tetevenska sheep breeds, incl. dynamics of the live weight sign; milk productivity, milking milk production and study of the mineral, fatty acid and physico-chemical composition of milk; meat productivity, fattening and meat quality of lambs; wool yield and pigmentation of the fleece;

economic efficiency of sheep farming; morphological characteristic of animals and to determine the dermatoglyph.

The research work was conducted during the period 2018-2021. It includes 395 ewes and 18 rams from purebred herds with Tetevenska breed, raised in the regions of Teteven municipality and 384 ewes and 13 rams of Kotlenska breed, bred in the area of Kotel and Sliven, as well as 96 lambs obtained in the observed farms from the regions of Teteven and Kotel.

III. Visualization and interpretation of the obtained results

The dissertation presented by Tsvetelina Emilova Nikolova is written on 134 pages, incl. title page, table of contents, abbreviations used, introduction, reference review, aim and objectives of the research work, material and methods, results and discussion, conclusions and recommendations, contributions, literature and list of publications related to the dissertation work. It is illustrated with 22 figures and 43 tables. The dissertation is structured correctly, according to the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its application in the Agricultural Academy of Bulgaria.

IV. Contributions of the Dissertation

The level of the main productive traits and opportunities for effective support selection in sheep from Tetevenska and Kotlenska sheep breeds has been established. The information received will enable a more correct formulation of breeding programs and selection criteria.

V. Assessment of the quality of scientific publications reflecting the results in the dissertation

The doctoral student has presented two scientific publications in connection with the dissertation work, published in the *Journal of Mountain Agriculture on the Balkans*. One of them is as an independent author, as the other one is published as a first author. They are well formed and have the necessary scientific value.

VI. Critical notes, questions and recommendations to the applicant

To continue working with these two breeds in the breeding organization.

Conclusion:

The dissertation work is properly structured in terms of volume and content and meets the requirements of the LDAF and the Regulations for its application at the Agricultural Academy of Bulgaria. It concerns current issues related to research, analysis and evaluation of the productivity of two autochthonous sheep breeds, such as Kotlenska and Tetevenska, adapted for breeding in the mountainous and foot-hill regions of Bulgaria.

The Doctoral Student Tsvetelina Nikolova has mastered modern methods of information processing, performs professional analysis and interpretation of the obtained results, as well as formulation of logical conclusions and recommendations for science and practice.

All this gives me reason to ***positively*** evaluate the presented dissertation work, as well as to propose to the honorable Scientific Jury to vote ***positively*** for the awarding of the educational and scientific degree "Doctor" in professional direction 6.3. Animal husbandry, scientific specialty: Sheep and Goat Farming" to Tsvetelina Emilova Nikolova.

18.10.2023
Troyan

The scientific opinion was prepared by: .....
/Assoc. Prof. Penko Zunev/